

УДК 34:004

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.83.1.45>

ВПЛИВ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА СФЕРУ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Клапоущак Д.С.,
здобувач освіти 4 курсу
Донецького національного університету імені Василя Стуса
e-mail: samdasha7@gmail.com

Клапоущак Д.С. Вплив розвитку інформаційно-комунікаційних технологій на сферу господарювання.

В даній науковій статті розглядається вплив розвитку інформаційно-комунікаційних технологій на сферу господарювання. Автор досліджує, як технологічний прогрес у галузі інформаційних технологій впливає на ефективність та конкурентоспроможність підприємств.

Серед основних проблем, пов'язаних із впровадженням ІКТ в сферу господарювання, автор виокремлює наступні: труднощі з вибором оптимального програмного забезпечення та обладнання, які задовольняють потреби підприємства; збереження та безпека інформації, оскільки велика кількість даних зберігається за допомогою сучасних технологій; впровадження ІКТ потребує додаткових інвестицій, що стає важливим фактором для багатьох суб'єктів господарювання.

У статті розглядаються різні аспекти впливу ІКТ на господарську діяльність. Автор зазначає, що використання сучасних технологій дозволяє підприємствам поліпшити процеси управління, оптимізувати виробничі процеси, знизити витрати, забезпечити зростання прибутковості.

Автор стверджує, що завдяки використанню цифрових технологій підприємства можуть автоматизувати багато рутинних процесів і забезпечити більш точне прогнозування попиту, управління запасами і виробництвом.

У статті проаналізована судова практика що впливу розвитку інформаційно-комунікаційних технологій на сферу господарювання. Аналіз судової практики свідчить про необхідність застосовувати засоби захисту комерційної інформації, яку можна отримати за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Розглянуто виклики і можливості, які принесли цифрові технології підприємствам у галузі господарювання. Автор зазначає, що розвиток ІКТ відкриває нові можливості для підприємств на ринку, одночасно ставлячи їх перед новими викликами, пов'язаними з цифровою конкуренцією та кібербезпекою.

На підставі проведеного дослідження сформувано висновки щодо впливу розвитку інформаційно-комунікаційних технологій на сферу господарювання.

Однією з перспектив подальших досліджень автор вбачає вивчення кібербезпеки і її вплив на господарювання.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), діджиталізація, господарська діяльність, господарювання, конкуренція, цифрова економіка, підприємство.

Klapoushchak D. The influence of the development of information and communication technologies on the field of management.

This scientific article examines the impact of the development of information and communication technologies on the field of management. The author examines how technological progress in the field of information technologies affects the efficiency and competitiveness of enterprises.

Among the main problems associated with the introduction of ICT in the field of economy, the author singles out the following: difficulties in choosing the optimal software and equipment that will meet the needs of the enterprise; preservation and security of information, as a large amount of data is stored using modern technologies; the implementation of ICT requires additional investments, which becomes an important factor for many business entities.

The article considers various aspects of the impact of ICT on economic activity. The author notes that the use of modern technologies allows enterprises to improve management processes, optimize production processes, reduce costs, and ensure increased profitability.

The author claims that thanks to the use of digital technologies, enterprises can automate many routine processes and provide more accurate demand forecasting, inventory and production management.

The article analyzes the judicial practice of the impact of the development of information and communication technologies on the sphere of business. The analysis of judicial practice shows the need to apply means of protection of commercial information that can be obtained with the help of information and communication technologies.

Challenges and opportunities brought by digital technologies to enterprises in the field of economy are considered. The author notes that the development of ICT opens up new opportunities for enterprises in the market, while simultaneously presenting them with new challenges related to digital competition and cyber security.

On the basis of the conducted research, conclusions were formed regarding the influence of the development of information and communication technologies on the sphere of management.

The author sees the study of cyber security and its impact on business as one of the prospects for further research.

Key words: information and communication technologies (ICT), digitalization, economic activity, management, competition, digital economy, enterprise.

Постановка проблеми. Сфера господарювання є доволі це широким поняттям, яке охоплює всі аспекти економічної діяльності, пов'язаної з виробництвом, розподілом та споживанням товарів і послуг. Сьогодні зазначена сфера постійно змінюється під впливом розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ), що призводить до нових можливостей та викликів для суб'єктів господарювання.

Серед основних проблем, пов'язаних із впровадженням ІКТ в сферу господарювання можна виокремити наступні: труднощі з вибором оптимального програмного забезпечення та обладнання, які задовольняють потреби підприємства; збереження та безпека інформації, оскільки велика кількість даних зберігається за допомогою сучасних технологій; впровадження ІКТ потребує додаткових інвестицій, що стає важливим фактором для багатьох суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження впливу розвитку ІКТ на сферу господарювання відображено у працях таких науковців, як Л. Гальків, М. Дзямulich, К. Калаченкова, В. Матвіюк, А. Муленко, О. Урбан, А. Цапulich, та інших. Однак залишаються проблеми щодо ефективного впровадження ІКТ у господарську діяльність підприємств, що й обумовлює актуальність даного дослідження.

Метою статті є встановлення впливу розвитку ІКТ на сферу господарювання.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні діяльність в сфері господарювання здійснюється з урахуванням реальних наслідків та викликів глобального інформаційного суспільства, формулюванням орієнтирів використання інформаційно-комунікаційних технологій [1, с. 274].

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – це сукупність методів, процесів та інструментів, пов'язаних з розробкою, впровадженням, управлінням і підтримкою інформаційних систем і програмного забезпечення з використанням комп'ютерної технології [2]. ІКТ включають мережеві технології, бази даних, хмарні обчислення, штучний інтелект, веб-розробку, кібербезпеку тощо.

Епоха інформаційних інновацій та фаза активного використання в побуті та професійній діяльності новітніх цифрових технологій сприяє значному коригуванню економічних систем. Останнє потребує різних трансформаційних ідей та способів реалізації із метою забезпечення ефективного розвитку ринку, котрий виступає основною ланкою національної та міжнародної економіки в умовах глобальної діджиталізації, адже використання ІКТ є одним з зовнішніх проявів діджиталізації.

Технологічні процеси в галузі інформаційних технологій впливають на ефективність та конкурентоспроможність суб'єктів господарювання шляхом: автоматизації, збільшення швидкості та точності, покращення комунікації, зниження витрат, пришвидшення розвитку.

Як слушно зазначає К. Калаченкова, державна політика спрямована на інноваційний розвиток економічної діяльності, використання сучасних інформаційних технологій у сфері бізнесу, а також на прискорення та підвищення якості взаємодії в ринковому середовищі. Водночас поява нових суб'єктів господарювання, форм господарської діяльності, електронних ресурсів та форм

електронної взаємодії між складовими економічної системи вимагає розвитку нормативно-правового регулювання у цій сфері [3, с. 101].

Впровадження ІКТ дозволяє автоматизувати багато процесів, знизити витрати на робочу силу, збільшити швидкість виконання завдань, реалізовувати свої товари та послуги через Інтернет, а також дає можливість для розвитку стартапів і створення нових інноваційних продуктів.

Однією з головних можливостей є зростання ефективності операцій. Завдяки використанню цифрових технологій підприємства можуть автоматизувати багато рутинних процесів і забезпечити більш точне прогнозування попиту, управління запасами і виробництвом. Це дозволяє зменшити витрати на операційну діяльність і покращити якість продукції або послуг.

Ще одним проявом впровадження ІКТ є покращення комунікації з клієнтами. Завдяки використанню соціальних медіа, електронної пошти і інших цифрових інструментів, підприємства можуть збільшити свою присутність в Інтернеті і побудувати ближчі відносини зі своїми клієнтами. Вони можуть швидко відповідати на запити, збирати відгуки і впроваджувати зміни, що робить їх більш конкурентоспроможними [4].

Діджиталізація (діяльність, заснована на інноваціях, точніше, на інформаційних технологіях) сприяє інтеграції ринку за рахунок значного зниження витрат на зв'язок і підвищення ефективності дотримання вимог, що, в свою чергу, збільшує конкурентні переваги тих, хто використовує інноваційні технології. Вони підтримують зниження бар'єрів для входу, пропонуючи онлайн-сервіси, такі як глобально доступні хмарні обчислення і платформи інтернет-маркетингу для МСП і стартапів, завдяки значному зниженню постійних витрат на ведення бізнесу як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках [5, с. 184-185].

Діджиталізація по суті втілює в собі спосіб перспективного та еволюційного розвитку підприємницької діяльності, під час якої, будь-які нововведення спрямовані на запровадження більш простої, економічної і надійної версії сучасної діяльності.

Також слід відмітити, що для здійснення господарської діяльності важливу роль відіграють глобалізація інформаційного суспільства та інформація в цілому. Так, зараз все більше людей використовують інтернет-майданчики, в тому числі блоги, для отримання різноманітної інформації, а для суб'єктів господарювання це стає платформою, через яку вони можуть привернути до себе користувача. Сьогодні діяльність блогерів стала досить поширеною. Однак, законодавець не класифікує їх як суб'єктів господарювання, а їх діяльність як господарську. Проте, на практиці вони можуть отримувати дохід, наприклад від реклами. [6, с. 17; 7]. Відсутність чіткого правового регулювання такої діяльності, вимог до її здійснення, призводить до несплати податків за здійснення діяльності та відсутності будь якої відповідальності.

Цифрові технології створюють нові вимоги щодо навчання і кваліфікації персоналу. Так, персонал суб'єктів господарювання повинен мати спеціалізовані знання та навички, щоб ефективно використовувати цифрові технології і аналізувати великі обсяги даних. Він також повинен постійно оновлювати свої знання, оскільки цифрові технології постійно розвиваються і змінюються.

Слід зазначити, що при використанні цифрових технологій існує ризик доступу до комерційної таємниці підприємства. В цьому аспекті судова практика вказує на важливість доказової бази [8, 9]. Так, у Постанові Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 28.02.2019 р. по справі № 752/5775/16-ц зазначено, що сам по собі факт входження до корпоративної системи компанії не може свідчити про незаконне використання комерційної таємниці та про будь-які порушення прав компанії [8]. Аналіз даної справи вказує на недолік проведеного контролю за доступом до наявної бази даних, а також відсутність забезпечення механізму перевірки, щодо різновиду конфіденційної інформації.

Таким чином, аналіз судової практики свідчить про необхідність застосовувати засоби захисту комерційної інформації, яку можна отримати за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Висновки. Враховуючи вищенаведене, можна зробити висновок, що вплив ІКТ на сферу господарювання значний і багатогранний, який проявляється у таких аспектах, як:

1. Підвищення продуктивності праці, оскільки ІКТ дозволяють автоматизувати багато рутинних операцій, знижуючи час і затрати на виробництво товарів та послуг.
2. Покращення якості продукції та послуг, оскільки використання ІКТ дозволяє покращити контроль за якістю, впроваджуючи системи моніторингу та аналізу.

3. Збільшення доступності ринків – Інтернет та електронна комунікація дозволяють суб'єктам господарювання швидше та ефективніше здійснювати торгівлю як на національному, так і на міжнародному рівнях.

4. Розвиток нових моделей бізнесу – відкриваються нові можливості для інноваційних підходів до бізнесу, таких як електронна комерція, хмарні сервіси, технології блокчейн тощо.

5. Підвищення конкурентоспроможності – суб'єкти господарювання, які активно використовують ІКТ, часто мають перевагу над своїми конкурентами завдяки швидкому реагуванню на зміни на ринку та оптимізації бізнес-процесів.

6. Необхідність постійного оновлення та удосконалення – ІКТ швидко розвиваються, тому компаніям потрібно постійно вдосконалювати свої системи та процеси, щоб залишатися конкурентоспроможними.

7. Збільшення ризиків та вразливості – з використанням ІКТ збільшується ризик кібератак, витоку конфіденційної інформації та інших кіберзагроз.

В цілому, ІКТ відіграють важливу роль у сучасній сфері господарювання, і їх вплив продовжує зростати з розвитком технологій.

Отже, за останні роки розвиток ІКТ, глобалізація та цифрова трансформація значно змінили економічні умови, змушуючи суб'єктів господарювання пристосовуватися до нового середовища інформаційних технологій. Інтеграція світових економік на новому рівні діджиталізації вимагає не лише нових навичок та підходів, але й внесення змін у законодавство, спрямоване на регулювання цифрової сфери.

Однією з перспектив подальших досліджень може стати вивчення кібербезпеки і її вплив на господарювання. Збільшення кількості онлайн-загроз і кібератак супроводжується зростанням витрат на захист інформації. Дослідження впливу кібербезпеки на бізнес-процеси та стійкість підприємств допоможе в розробці стратегій та рішень для захисту інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Kalachenkova K., Melnyk S., Pavliuchenko Y., Titova O., Kvasnytska R.. Principles of Business Activity in the Context of Sustainable Development. *Lecture Notes in Networks and Systems*. 2021. 194 LNNS. С. 273–285. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007%2F978-3-030-69221-6> (дата звернення: 20.04.2024).
2. Муленко А.І. Сучасні тренди розвитку інформаційно-телекомунікаційної сфери України. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 48 (2). С. 148–152.
3. Калаченкова К. Діджиталізація в сфері господарювання : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 25 вересня 2020 року. Кривий Ріг: ДЮІ МВС України. 2020. С. 100–102.
4. Цапулич А.Ю., Гальків Л.І. Підприємництво в ІТ-сфері України: гендерний аспект. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: Економічні науки. 2020. № 11(2). С. 90–96.
5. Sepashvili, E. “Supporting Digitalization: Key Goal for National Competitiveness in Digital Global Economy”. *Economia Aziendale Online*, 11(2), pp. 191-198, 2020; Olha Pyroh, Kateryna Kalachenkova, Vasyl Kuymbida, Hanna Chmil, Viktoriia Kiptenko, Oleksandra Razumova. The Influence of Factors on the Level of Digitalization of World Economies. *International Journal of Computer Science and Network Security*, VOL. 21 No 5, May 2021. PP. 183–191. URL: http://paper.ijcsns.org/07_book/202105/20210526.pdf. (дата звернення: 15.04.2024).
6. Калаченкова К.О. Підприємництво та бізнес: трансформація співвідношення категорій в еру інформатизації. *Порівняльно-аналітичне право*. № 2. 2020. С. 15–18. URL: <http://parjournal.in.ua/2020-2> (дата звернення: 15.04.2024).
7. Калаченкова К.О., Почапська Л.В. Проблемні питання правового регулювання рекламної діяльності блогерів // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2023. № 4. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16832863545324.pdf> (дата звернення: 15.04.2024).
8. Постанова Касаційного цивільного суду Верховного Суду від 28.02.2019 р. по справі № 752/5775/16-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80304725> (дата звернення: 15.04.2024).
9. Постанова Східного апеляційного господарського суду від 05.08.2020 р. по справі № 922/4148/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90853350> (дата звернення: 15.04.2024).